

Noord-Koreaanse nucleaire crisis

Sleutelrol voor China

mr. drs. C. Homan

in: ARMEX, 90^e jaargang, december 2006, nr. 6, p. 4

Enkele jaren geleden vertoonde de televisie een Nederlandse, internationaal bekroonde documentaire over Noord-Korea. Een van de meest bizarre momenten in de film is de opname vanuit de hotelkamer van een agente die op een groot plein het verkeer staat te regelen. Er is echter geen enkel verkeer! Het fragment is tekenend voor een land waarvan de bevolking in volkomen isolement van de buitenwereld verkeert.

Gemilitariseerde staat

Gemilitariseerde staat

Hoewel het autistische Noord-Korea naar internationale maatstaven een 'failed state' is, beschikt het over een groot arsenaal aan ballistische raketten; een aanzienlijk en succesvol nucleair wapenprogramma; en een van de grootste legers in de wereld. Noord-Korea is het prototype van een gemilitariseerde staat, dat zich van alle kanten belaagd voelt. Sinds zijn ontstaan in 1948 was, Noord-Korea in staat van oorlog en tot de dag van vandaag leeft het in wapenstilstand met Zuid-Korea en de Verenigde Staten. Het defensie budget (4,19 miljard euro) bedraagt bijna twintig procent van het BNP (22 miljard euro). Van de 23 miljoen Noord-Koreanen zijn er 1,1 miljoen onder de wapenen en zijn er 4,7 miljoen reservist. Van de actief dienenden maken 100.000 militairen deel uit van de 'special forces'. Deze zijn vooral bestemd om irreguliere acties in Zuid-Korea uit te voeren. Om infiltraties mogelijk te maken lopen er naar schatting twintig tunnels onder de gedemilitariseerde zone. Vier ervan zijn inmiddels door de Zuid-Koreaanse en Amerikaanse troepen ontdekt en afgesloten. De officiële dienstplicht duurt bij de landmacht 42 maanden en bij de luchtmacht en marine 48 maanden. In werkelijkheid vervullen mannen vanaf het afleggen van de eed tot hun dertigste jaar hun dienstplicht, en vrouwen tot hun 27ste jaar. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de militairen ook vaak worden ingeschakeld bij civiele activiteiten, zoals het aanleggen van wegen. Hoewel vooral de nucleaire wapens waarover Noord-Korea beschikt veel publiciteit krijgen, beschikt het land tevens over grote aantallen chemische en biologische middelen, die kunnen worden ingezet met raketten, vliegtuigen en artillerie. Het land telt vier onderzoeks- en acht productiefaciliteiten. In de opslagplaatsen bevindt zich naar schatting 2.500-5.000 ton aan chemische en biologische middelen.

Hoewel de Noord-Koreaanse conventionele strijdkrachten er op papier indrukwekkend uitzien, kampen ze vooral met tekortkomingen op het gebied van logistiek, technologische infrastructuur en mobiliteit. De massale investeringen van het regime in conventionele verdediging zijn dan ook meer een symptoom van nationale onveiligheid en internationale paranoia, dan dat sprake is van een rationeel defensiebeleid.

Defensiebeleid

Het Noord-Koreaanse nationaal veiligheidsbeleid berust op twee beginselen, namelijk de overleving van de natie en het leiderschap, en de hereniging van het 'vaderland' onder Noord-Korea's heerschappij. Het nationaal militair beleid bestaat uit vier pijlers: (1) het bewapenen van de gehele bevolking; (2) het fortificeren van het gehele land (Noord-Korea heeft zo'n 600 kilometer aan tunnels en meer dan 8.000 diepe bunkers en grotten); (3) het trainen van alle soldaten als onderdeel van een kader strijdmacht; en (4) het moderniseren van de bewapening. Het Noord-Koreaanse oorlogsconcept voorziet in drie fasen. In de eerste fase doorschrijden de Noord-Koreaanse troepen de gedemilitariseerde zone en schakelen de voorwaarts ontplooiden Zuid-Koreaanse en Amerikaanse troepen uit. De tweede fase voorziet in de isolering van Seoel en consolidering van de territoriale veroveringen in de voorwaartse gebieden. Tenslotte worden in de derde fase de overblijvende Zuid-Koreaanse en Amerikaanse strijdkrachten achtervolgd en uitgeschakeld, en volgt de bezetting van Zuid-Korea.

Daarbij gaat Noord-Korea ervan uit dat een snelle oorlog zal voorkomen dat de Verenigde Staten Zuid-Korea te hulp kunnen snellen. Tevens wordt aangenomen dat de VS niet bereid zijn zware verliezen te accepteren. Bovendien is er de vooronderstelling dat Japanse hulp beperkt kan worden door dit land te dreigen met inzet van ballistische raketten en massavernietigingswapens. De laatste aanname is dat Zuid-Korea zijn zwaartepunt zal leggen op de voorwaartse verdediging van Seoel, zelfs als hierdoor het risico gelopen wordt de rest van het land te verliezen.

De laatste jaren is vanwege de nucleaire ontwikkelingen in Noord-Korea, de verhouding tussen de Verenigde Staten en dit land tot een historisch dieptepunt gedaald. Terwijl de regering-Clinton actief de dialoog zocht met Pyongyang, degradeerde Noord-Korea met het aantreden van George W. Bush tot een deel van 'de as van het kwaad'. Als reactie op de Amerikaanse inval in Irak startte Noord-Korea zijn uraniumverrijkingprogramma weer op en deelde het in 2003 mee dat het over nucleaire wapens beschikte. Het land trok zich toen tevens terug uit het Non-Proliferatieverdrag.

De nucleaire test die het regime van Kim Jong il op 9 oktober jl. uitvoerde veroorzaakte een storm van verontwaardiging in de wereld en leidde tot sancties tegen het land. Ondanks herhaalde waarschuwingen vanuit de internationale gemeenschap, had Noord-Korea al eerder op 4 en 5 juli testen uitgevoerd met het lanceren van zeven raketten. Terwijl de lancering van de zes middellange afstands-raketten (Donong), een succes was, mislukte de lancering van de lange afstands-raket (Taepodong-2). Deze raket wordt geacht Alaska te kunnen bereiken.

Diplomatie

Hoewel voormalig Amerikaans minister van Defensie, William Perry, in de Washington Post in augustus jl. een pre-emptief Amerikaans optreden bepleitte, zijn de risico's hiervan veel te groot. Zo is Seoel onder bereik van duizenden stukken artillerie en honderden ballistische raketten, die ten noorden van de gedemilitariseerde zone staan opgesteld. Bovendien bevinden zich vele Noord-Koreaanse militaire faciliteiten en ook die van het politieke leiderschap diep onder de grond. Tevens moet rekening worden gehouden met de inzet van Noord-Koreaanse massavernietigingswapens en ballistische raketten.

Aangezien een militaire optie dus weinig reëel is, nam president Bush tijdens een persconferentie op 11 oktober dan ook elf maal het woord 'diplomatie' in de mond.

Inzet van het zogeheten zes-partijenoverleg is stopzetting van Noord-Korea's nucleaire (wapen)programma in ruil voor economische steun. In september vorig najaar bereikte dit overleg een principe akkoord over denuclearisering, normalisering van betrekkingen en hulp. De Amerikaanse interpretatie van het akkoord, dat Noord-Korea pas een lichte waterreactor zou krijgen wanneer het al zijn nucleaire wapens en programma's had ontmanteld, leidde toen echter tot het weglopen van de Noord-Koreanen van de onderhandelingsafel.

Bij het hernieuwde zes-partijenoverleg is weer een sleutelrol weggelegd voor China. Dit land is een cruciale leverancier van voedsel en brandstof aan het voortdurend op de rand van de economische afgrond balancerende Noord-Korea. De Chinese veroordelingen van de Noord-Koreaanse testen met ballistische raketten en een nucleair wapen stemmen in dit verband hoopvol.